

Kärnvapnen, NATO och kriget i Ukraina

I DN den 21 januari fick vi veta att vårt svenska försvar förbereder sig på en rysk kärnvapenattack. Att Sverige är hotat som angreppsmål kopplar Försvarsmakten helt riktigt till regeringens ansökan om Natomedlemskap.

Försvarsstabschefen Michael Claesson säger enligt DN-artikeln att man måste utgå från att Ryssland är berett att använda kärnvapen och att det svenska försvaret övar mer än tidigare på att hantera konsekvenserna av kärnvapenkrigföring och vilka åtgärder som behöver vidtas. Det är mer än intressant att han hävdar att det svenska försvaret har både kunskap och förmåga att hantera ett kärnvapenanfall!

Försvarsminister Pål Jonson (M) säger i samma artikel att man vidtagit ett antal beredskapsåtgärder och att dessa berör vår uthållighet. Även kärnvapenforskaren Martin Goliath på Totalförsvarets forskningsinstitut har intervjuats. Han tycker att det är bra att fundera över en möjlig kärnvapenattack så att man är beredd och vet hur man ska agera.

Det är bra att kärnvapenfrågan tas upp i DN. Det borde göras oftare och i högre grad. Men det är mycket anmärkningsvärt att ansvariga i Försvarsmakten är så okunniga att de inte inser det som företrädare för föreningen Svenska läkare mot kärnvapen (SLMK) skriver om i en insändare: att en enda atombomb med en sprängkraft 100 kiloton skulle orsaka ofattbar skada med tiotusentals döda och hundratusentals skadade, förutom den dödande radioaktiva strålningen.

Dessutom: Vem tror att ett kärnvapenanfall slutar med en bomb och ingen vidergällning sker? Vår civilisation, som vi känner den, riskerar utplåning, men inte direkt utan efter ett ofattbart lidande för många av oss – och djuren. Allt detta har SLMK upprepade gånger beskrivit.

Sedan 2017 finns ett FN-avtal för förbud mot kärnvapnen (TPNW), som trädde i kraft den 22 januari 2021 när 50 stater hade ratificerat det tre månader tidigare. Flera stater ansluter sig vartefter, och i somras hölls den första statspartskonferensen. Sverige har i sin strävan att tillmötesgå USA och kärnvapenalliansen Nato inte undertecknat avtalet. Det är en stor skam för vårt land som var aktivt i arbetet för avtalet och haft framträdande politiker för kärnvapenedrustning som Alva Myrdal, Inga Thorson och Maj Britt Theorin.

En rad forskare vid sidan om fredsrörelsen försöker uppmärksamma att risken för ett kärnvapenkrig nu är den största hittills. Den var inte större ens under Kubakrisen 1962, när världen under några dagar höll andan innan samtal mellan den amerikanske presidenten Kennedy och Rysslands ledare Chrusjtjov ledde till den senares reträtt. Den metaforiska Domedagsklockan i Bulletin of the

Atomic Scientists har nyligen flyttats fram till 90 sekunder före midnatt, 10 sekunder närmare än förra året.

Kriget i Ukraina började inte den 24 februari förra året, och det var inte oprovo- cerat. Bakgrunden till kriget förtigs på ett oansvarigt sätt i traditionella medier. Provokationerna består i kärnvapenalliansen Natos expansion från slutet av 1990-talet ända in till Rysslands gräns. Detta trots dokumenterade löften till Gorbatsjov att Nato inte skulle avancera närmare Ryssland när Tyskland enats och alltså gamla Östtyskland ingick i Nato. Rysslands upprepade protester och hänvisning till avtal om att allas rätt till säkerhet måste beaktas negligerades och tolkades som imperialistiska krav och hot mot Ukrainas självständighet. När Nato inbjöd Georgien och Ukraina att söka medlemskap 2008 överträdde en gräns. Ryssland protesterade gång på gång men negligerades och Majdanrevo- lutionen 2014, som många kallar kupp understödd av USA, ledde till en ny rege- ring med åtföljande inbördeskrig där USA och EU stödde regeringssidan med vapen och utbildning av trupper. Rysslands flottbas på Krim (arrenderad mark) hotades att övertas av Nato. Det var bakgrunden till det ryska maktövertagandet där. Kärnvapen i Ukraina var det ultimata hotet mot ryska intressen.

I Ukraina står Ryssland mot USA/Nato och EU i en maktkamp och världen har hamnat i en ofattbart farlig och låst situation. Människor är rädda och tror att medlemskap i Nato ska skydda, men det är precis tvärtom: ett Ryssland som provoceras ytterligare kan ta till kärnvapen med avsikt att skrämmas. Det kan också ske av misstag. Tiden att fatta beslut om ett misstänkt anfall är äkta eller inte minskar med avståndet mellan kärnvapenstaterna som står emot varandra i Ukraina.

Lösningen ligger i stopp på kriget genom god konflikthantering, diplomati, sam- tal och neutrala stater som skiljer kärnvapenmakterna åt. Alla staters och männi- skors säkerhet måste räknas. På sikt krävs avskaffande av kärnvapnen och vägen dit arbete i enlighet med TPNW.

Karin Utas Carlsson, Göteborg, fil dr i pedagogik (fredsundervisning)